

Jó tanulóév

A Habselyem Kötöttárugyár nem könnyű programja — Czipkerózsika álomból ébredve

Nézem Rác László gazdasági igazgató szobájában a plakátot. A harminc évvel ezelőtti szemérmes nőalakja fölött a szlogen: Az egész világon csak ezzel a védjeggyel valódi — Habselyem Kötöttárugyár.

— Ma is igaz ez?
— Igen. Termelésünknek 10 százaléka jut a tőkés, 25 százaléka a szocialista piacokra.

— Ki tudja elégiteni az igényeket?

— Nem. Belföldön 15 millió darab árut várnak tőlünk, holott csak 12 milliót tudunk szállítani. A többit importból pótoja a kereskedelem.

Alsó fehérneműt, hálóinget, pizsamát, szabadidő-ruhát, férfiöltönyt gyárt a Habselyem. A férfiöltöny, igaz — kilóg a sorból —, az öt éve beolvasztott kiskunfélegyházi volt tanácsi vállalat gyártmánya. Viszont igen szép tőkés exporttal dicsekedhet — ám ezzel a vállalattal az exportárkövetők családjába tartozik 1980. januárjától.

Szigorúan a sor végén

Hogy milyen fordulatot eredményezett ez a helyzet, ahhoz elég egy pillantást vetni a kirakatokra, esetleg a Divatcsarnok nemrég megnyitott gyári standjára. A hosszú évekig stagnáló — a divatra alig érzékeny — gyártmányfejlesztés ismét erőre kapott, s egyre tetszetősebb cikkekkel lepi meg a vásárlókat. Igaz, a kibontakozás nem megy egyik napról a másikra, de ha ma még kevés is a választék a divatos fazonokból, ha a legújabb modelleket még csak mintaként árusítják is, érezhető — kézzelfogható — a változás, az átalakulás. Jövőre annyi kezdeményezést, megkezdést tartogatnak a vevőknek, amennyi korábban több év alatt sem született. Az az érzésem, mintha a vállalat Czipkerózsika-álomból csak most tért volna magához.

Volt oka rá. A tavaly elkészített 1980-as terv folyamatosan emelkedő importfóral áremelkedést prognosztizált erre az évre (80 százalékban nyugati országokból hozzák be a fonalat), s bár az év elején induló árak 10—20 százalékkal magasabbak voltak a tavalyinál, a költségek érvényesítése a hazai árakban akkor szinte lehetetlennek tűnt. Olyannyira, hogy az elmúlt évi 158 millió nyereséggel szemben az idén csupán 10 milliót jósoltak (1,2 milliárdos árbevétel mellett), s ez az életben maradáshoz sem lett volna elég.

Hogy a rosszban valami jó is akad, soha nem volt igazabb, mint éppen most. Részletes intézkedési tervet állítottak össze, amelynek végrehajtásából legalább 16 millió forint megtakarítást remélnek.

Nem akarom untatni ezzel az összeállítással az olvasót, de érdemes néhány olyan követelményre felhívni a figyelmet, amely azelőtt aligha lett volna elképzelhető. Folyamatosan vizsgálni kell a termelés gazdaságosságát; ki kell alakítani a marketing-tevékenységet — ezen belül stratégiát kell kidolgozni néhány új termék bevezetésére; javítani kell a

csomagolást; ahol mód van, ott a tőkés import helyett szocialistára kell áttérni; a szabászatnál 1 százalékos anyagtakarékoság az előírás stb.

Néhány szervezési intézkedést is előírtak, ezek Klein Ede főosztályvezető szerint beváltak, eredményesek voltak. A varrodában tovább fejlesztették a minőségi bérézést. A műhely végén már régóta meosok vizsgálják a terméket, s a hibás visszakerül a „tulajdonoshoz”.

Júniustól ismét feltérképezték a varrodát, s az eddigi 6—7 százalékos minőségi prémiumot átlagosan a duplájára, maximum 20 százalékra emelték.

Mivel az elsőosztályú termékek arányának egyszázalékos emelése egymillió forinttal gyarapítja a nyereséget, ezért a kötődében is a hibák mennyiségétől teszik függővé a személyes jövedelmet: a minőségi prémium a teljesítményért 30 százalékkal is megemelheti, de 15 százalékkal csökkentheti is — az eddigi 4—5 százalékos eltérés helyett! Ezentúl a szálszakadáson, szállíányon kívül az egyéb mulasztásokat is — amelyekről hibakatalógus készült — a dolgozók fizetése bántja. A próbaszámitások most futnak számlítógepen, valószínűleg január 1-től vezetik be az új bérézési rendszert.

A varrodában a korábbi blokkrendszerű gyártás helyett — amikor egy-egy csoporton belül a dolgozók minden fázissal foglalkoztak — speciális brigádokat alakítottak ki, amelyek 1—1 műveletre koncentrálnak. Így 10—15 százalékos időt takarítanak meg.

A kelmetervezőket felszólították, hogy ezután jobban figyeljenek az alapanyagárakra, s ahol lehet, olcsóbb alapanyagokkal variáljanak. Az iskolaköpenyeknél például a drágább poliámid helyett poliésztert javasoltak, s az ötlet bevált.

Az idei furdóruhaárak valószínűleg sok vásárlót megleptek, hiszen a tavalyi áraknak a felét is alig érték el. A tőkés importfóral helyettesítésére a gyárnak — a saját kísérletei alapján — a Váci Kötöttárugyárral kooperálva sikerült rugalmas kelmét előállítania. Ebből készül jövőre az igen izléses fűző és alsónemű is. Újdonság a BNV-díjas — a Kalapgyár—Habselyem együttműködéséből származó Softy, a poliészter—nyúláször keverékből gyártott kelme is. Ennek megjelenése sajnos csak 1981. második felévére várható az üzletben, ha a kereskedelem egyáltalán rendel belőle.

Árak egymás után

Már ebből a néhány példából is kiderül: komolyan, nagy igyekezettel láttak neki a vállalatnál az intézkedési terv végrehajtásának. Annak ellenére, hogy azóta ismét változott a helyzet.

— Az év elején rájöttünk — mondja erről a gazdasági igazgató —, hogy a tavalyi tervek elvesztették realitásukat. Induló áraink már januárban sem voltak igazak, akadt fonal, amelynél 40 százalékos eltérés volt az induló és az akkori tényleges árak kö-

zött! Fonalszállítónk, a nagykereskedelmi vállalat április 1-től érvényesítette a reális árakat — és ezekkel együtt az első negyedéves veszteségeit. A többletkiadásokat csak késéssel, június 1-től háríthattuk át a belföldi árakra, hosszú dilemma után.

A tőkés és a belföldi piacokra szállított termékek közé ugyanis nem lehet egyenlőséget tenni. Végül is a különböző mutatók szerint (alapanyag, súly, munkaigényesség stb.) kategóriákat képeztek és az exportcikkek átlagnyeresége alapján állapítják meg a hasonló hazai termékek nyereségét. Megtehetjük, mert exportárcaikat a tavalyi év negyedik negyedévéhez képest nagy mértékben tudták növelni: eddig a külföldi vevő sejtelmes mosollyal fizette ki a fonalárnál is alacsonyabb összeget a késztermékért — a vállalat nem volt tisztában a nyersanyagárakkal. Most — bár szívja a fogát — kénytelen tudomásul venni a magasabb árakat. Van olyan cikkük, amelynél 50 százalékos áremelést értek el!

— Kihaszalják-e a belföldi áraknál az emelési lehetőségeket?

— Nem. Szerényebben kalkulálunk, tanulóévnek tekintjük 1980-at. Inkább a korlátokan belül maradunk, s jövőre tartalékolunk. A tisztánlátás érdekében az idén pontosan követjük az alapanyagár-változásokat, hogy a belföldi árainkat megfelelően tudjuk nivellálni.

— Figyelembe veszik az itthon kapható külföldi termékek árát is?

— Sajnos nincs megfelelő tájékozottságunk az importárakról. Szeretnénk, ha ilyen kapcsolatunk is lenne kereskedelmi partnereinkkel.

Egy fejlesztés lehetőségei

Áremelés ide, ármérséklés oda, a Habselyem Kötöttárugyárban — éppúgy, mint sok más könnyűipari vállalatnál — megkönnyebbülten lélegezhetnek fel: a 10 millió terv helyett 120 millió forint nyereségre számíthatnak. A különbség magyarázata még nem teljesen tisztázott: gyanítom azonban, hogy itt is a túl óvatosságot vezetett a ludas. Itt is, akárcsak a VI. ötéves terv összeállításakor, — amelyet a felügyeletet gyakorlati tárca minősített túl óvatosnak.

— A minisztérium nem értett egyet az általunk tervezett szerény növekedési ütemmel — mondja Rác László. — Mi szintetartást terveztünk, figyelembe véve a várható több mint 10 százalékos létszámcsökkenést.

Holott nagy szükség lenne a fejlesztésre, s túl sokat nem szabad kellekedni vele. A gyár 20 éve bérl a Harisnyagyár kikészítőrészlegét, de minőségi és kapacitási gondok miatt egyre több köztük a vita, a zökkenő. A titkos kívánságlistán tehát ott szerepel egy új kikészítő üzem létesítése, csak éppen a pénz hiányzik hozzá. Ettől a beruházástól ugyanis nem lesz több, legfeljebb csak jobb az áru. Persze ez sem megvetendő, ha tudjuk, hogy a Habselyem Kötöttárugyár egyelőre a középmezőnyben található a világpiacon.

Rajna Györgyi

Zimbabwe gazdasága

Gyógyuló sebek

A függetlenség elnyerése óta Zimbabwe újjászülető gazdasága meglehetősen felemás képet mutat. Egyelőre folyik a háborús károk felmérése és a helyreállítás, s ugyanakkor mindinkább kibontakozik az új kormány rövid és hosszú távú gazdaságpolitikája. A célok megvalósítását egyelőre azonban nehezíti a tőkehiány, valamint a fehér telepek fokozódó kivándorlása.

Védővámok bástyájában

A volt Rhodesia Afrika egyik legfejlettebb országa. Jelentős ásványkincsei — réz, króm, azbeszt, arany, szén — fontos exportbevételeket biztosítanak, mezőgazdasága pedig képes kielégíteni a hétmillió lakosság élelmiszerigényét. Az ország még számottevő agrárkivitel is lebonyolít; főleg kukoricát, búzát, dohányt, gyapotot és cukrot exportál. Energhorodzókból is meglehetősen gazdag, potenciális vízienergia-készletei, valamint a szénvagyon jó alapot nyújthat az önálló és önálló energiagazdaság megteremtéséhez. Újabban megkezdődött a kőolajkincs felszínre hozatala is.

Különös fejlődésen ment keresztül Zimbabwe-Rhodesia ipara is. Gyakorlatilag önálló gépek, berendezések és fogyasztási cikkek. Az ENSZ által kimondott hosszú gazdasági embargó ugyanis kikényszerítette az önállósra való berendezkedést. A sok ágazattal rendelkező ipar azonban meglehetősen gazdaságtalanul termel, s a környező országoktól eltekintve, szinte az egész világon versenyképtelen. A hazai ipart egyelőre magas védővámok bástyázzák körül a külföldi konkurenciától való megóvás érdekében. Mindez persze konzerválja az ipar fejlettségi szintjét, bár kétségtelen, hogy ezt a szektort csak fokozatosan lehet kitenni a nemzetközi versenynek. Az ország exportbevételeinek döntő része a mezőgazdaságból és a nyersanyagágból származik. A rohamosan növekvő olajárak miatt az afrikai ország külkereskedelmi mérlege hosszú ideje deficitese, a cserearányok pedig az elmúlt öt év során mintegy 33 százalékkal romlottak.

A hatéves polgárháború, becsülések szerint 5—6 milliárd dolláros kárt okozott az országnak, s az újjáépítés optimista vélemények szerint is legalább egy évtizedet vesz igénybe. Lassítja az országépítést a szakemberhiány, valamint a fehér lakosság bizalmatlansága az új vezetést iránt.

A gazdasági tevékenység irányítása Rhodesiában kizárólag a fehér kisebbség kiváltsága volt, s hasonló volt a helyzet az ipari, mezőgazdasági, pénzügyi és kereskedelmi tulajdonjogok vonatkozásában is. A választások útján

hatalomra került Mugabe-kormány egyelőre nem kíván változtatni a tulajdonjogokon, államosítást, vagy kisajátítást belátható időn belül sem az iparban, sem a mezőgazdaságban nem terveznek. (Kétségtelen azonban, hogy az állami ellenőrzés növekedni fog az exportjövetelem jelentős hányadát szolgáltató bányászat fölött.)

A nagyarányú munkanélküliség — az állástalanok számát egymillióra teszik — enyhítésére új beruházásokra, új munkalehetőségekre van szükség. Idén már 15 százalékkal növekednek a beruházási összegek, s az új létesítmények valamelyest csökkentik majd a munkanélküliséget.

Az infláció 1980-ban nem haladja meg a 12 százalékot, s ez az afrikai viszonylatban kedvezőnek mondható inflációs ráta ugyanakkor a gazdasági tevékenység élénkítését segítheti elő. Idén a bruttó társadalmi termék növekedését 4—7 százalékra becsülik, ami a több éve tartó csökkenési folyamat megfordulását jelenti. Az export tavaly csak 14 százalékkal növekedett, ez évben mintegy 33 százalékos bővülést várnak. A nyersanyagok bősége, valamint a világpiacon alakulása megfelelő gazdasági biztonságot nyújt Zimbabwe-nak.

Külső erőforrások

A gazdasági konszolidációt Zimbabwe nem tudja saját erőből végrehajtani. A fejlesztési elképzelések számolnak a külföldi pénzügyi és műszaki segítséggel, hiszen a függetlenségi tárgyalások idején a fejlett tőkés államok több milliárd dolláros segítséget helyeztek kiltásba. Az anyagi eszközök azonban meglehetősen gyéren csordogálnak az országba. Zimbabwe függetlenné válása óta a beigért kétmilliárd helyett mindössze 240 millió dollár pénzügyi segélyt kapott Nagy-Britanniától, az Egyesült Államok pedig csak 20 millió dollárt folyósított. Mindez édeskeves a legszükségesebb utak, kórházak, iskolák fel-, illetve újjáépítéséhez. Az amerikai kormány 1981-re is csak 30 millió dollárt ígért, Mugabe miniszterelnök pedig 350 milliót kért legutóbbi washingtoni látogatása során. Milliárdokra van szükség az energiatermelés és a bányászat fejlesztésére, az ipar korszerűsítésére.

A hároméves újjáépítési terv végrehajtásához Zimbabwe szívesen fogad minden külföldi, feltételhez nem kötött segélyt. Az afrikai ország érdeklődést mutat a szocialista államokkal kialakítandó sokoldalú gazdasági együttműködés iránt is.

G. GY. — SZ. P.

1981-ben

Bevezetik a nyári időszámítást a Szovjetunióban

A nyári időszámítás bevezetéséről, s egyszersmind az időzónák határainak kiigazításáról hozott rendeletet a szovjet minisztertanács. A döntés értelmében 1981. április elsején a Szovjetunió területén első ízben, s ettől kezdve minden évben előretolják az órákat, s számos más országhoz hasonlóan október 1-én áll vissza az ország a téli időszámításra. Az intézkedés gazdasági hasznosságát tapasztalatok bizonyítják: a Szovjetunió vonatkozásában a szakemberek számításai szerint az évi energiamegtakarítás 7 milliárd kilowattóra, ami egyenlő olyan iparágak féltévi energiaigényével, mint a könnyűipar vagy az élelmiszeripar.

Nem kevésbé fontos az ország gazdasági élete szempontjából az időzónák kiigazítása. A Szovjetunió hatalmas területe 11 övezetbe oszlik, ami annyit jelent, hogy

amikor Moszkvában éjfél van, a Csukcs-félszigeten már javában tart a következő nap: délelőtt tíz óra van. A jelenlegi időzónákat 1930-ban jelölték ki, s azok már nem felelnek meg a közigazgatási beosztásoknak. Az akkor még lakatlan távoli-keleti vidékeken, ahol azóta sok helyütt ipari központok létesültek, egy-egy folyó, vízválasztó, vagy hosszúsági kör jelentette a mesterséges határokat. Ennek következményeként ma 30 autonóm területen 47 millió lakos számára okoz problémát, hogy egy közigazgatási egységben belül indokolatlan időeltolódás van. Különösen a Szovjetunió egyesége energetikai rendszerének működését nehezíti meg az időzónák ésszerűtlen felosztása. A zónahatárok kiigazításától az energiafogyasztási csúcsidők kedvezőbb megoszlása várható.

HORIZONT · HORIZONT · HORIZONT

Tovább tart a tonhalháború

Jaime Roldos Aguilera ecuadori elnök elítélte az Egyesült Államokat, amiért embargó alá vette a latin-amerikai országokból importált tonhalat és más halászati exportcikkeket. Az amerikai intézkedések a hetvenes évek eleje óta folyó tonhalháború egyik újabb állomását jelentik. Az elmúlt tíz évben több latin-amerikai ország önszádsai, mint most az ecuadoriak is, tartóztattak fel amerikai halászhajókat, amelyek törvénytelen tonhalhalászatot folytattak a térség országainak felségvizein. A kirótt bírságokra az amerikai vá-

lasz minden esetben embargó volt, amely az adott ország halászatának összes exportcikkét érintette.

ENSZ-segély Ugandának

Az ENSZ világelemezési programja 1,2 milliárd dolláros pótséglét nyújt Ugandának az ország egyes szárazság sújtotta körzetében lakossága számára — adta hírül a FAO közleménye. A Franciaország adományaként a kenyai Mombasa kikötőjébe induló szállítmány tartalma 3 ezer tonna kukorica.

Ma: Tévébörze

A Metripond Mérleggyár gyártmányával ismerkedhetnek meg a nézők a Tévébörze ma este a kettes műsoron 17 óra 20 perckor kezdődő adásában. A száz évet meghaladó múltú gyár csaknem kétszázféle termékének több mint a felét külföldre szállítja. Mérlegeik az ipar, a kereskedelem és a mezőgazdaság legkülönbözőbb területein éppúgy népszerűek, mint a lakosság körében. Közismert, hogy csecsemőmérlegeiken leolvasható a szoptatás utáni súlygyarapodás; a Metripond Florenz típus pedig az áru súlyával egyidejűleg a fizetendő összeget is mutatja.

Kender

— Papa! Elégett az ember!
— Hol?
— Az Iskolatelevízióban!
— Elégett?
— Igen! Volt egyszer egy ember, szakálla volt kender, meggyulladt a kender, elégett az ember.
— Nem égett el senki, csak a helyes betűkiejtést tanulják az iskolások!
— Betű, az kicsoda?
— Majd megtanulod, ha jövőre te is elsős leszel. Most pedig azonnal tedd le a gyufát, mert...
m. j.

Egészségügyi csoportunk hazaérkezett Algériából

Szerdán hazaérkezett az a 22 orvosból és asszisztensből álló csoport, amely a magyar kormány által az algériai El Asnam-i földrendés sérültjeinek ellátására nyújtott segélyakció keretében négy hetet töltött az algériai Milianában. A magyar szakemberek kinttartózkodásuk idején éjjelnappal dolgoztak, és ellátták a földrendés odaszállított sok száz sérültjét.

Osztrák könyvszakemberek Budapesten

Szerdán Budapestre érkezett az Osztrák Könyvkiadók és Könyvkereskedők Egyesületének küldöttsége, dr. Wilhelm Schwabel elnök vezetésével. A vendégek a magyar könyvkiadók és könyvterjesztők egyesülésének vezetőivel szakmai tanácskozásokat tartanak a két szomszédos ország irodalmi alkotásainak kölcsönös fordításáról, kiadásáról és megismertetéséről.

A muzika ünnepe

Kivételes jelentőségű kulturális esemény megrendezését jelentette be szerdán délelőtt a nemzetközi sajtótájékoztatón Tyihon Hrennyikov, a Szovjet Zeneművész Szövetség elnöke: 1981. május 12-től kerül sor az első moszkvai zenei világfesztiválra, ahová a szimfonikus és kamaramuzika, valamint a kórusművészet legjelentősebb képviselőit hívták meg a földkerekség minden tájáról.

Főttos magyar vonatkozása is lesz a fesztiválnak, mégpedig az, hogy Bartók Béla születésének centenáriuma jegyében rendezik meg.

Gyermekrablás Karlsruhéban

Ismeretlen tettesek november elején Karlsruhe közelében elraboltak egy 11 éves nyugatnémet iskoláslányt és szabadon bocsátásáért kétmillió márkát követeltek a szülőktől.

A gyerek elrablói a lány meggyilkolásával fenyegettek, ha a család a rendőrséget is bevonja az ügybe. A váltságdíjat a Karlsruhe-Stuttgart bajnoki labdarúgó-mérkőzés alatt kellett volna átadni, de az akció megfiúsult, mert a lány anyja késon érkezett a találkozóhelyre. A szülők ekkor döntöttek úgy, hogy nyilvánosságra hozzák az ügyet.

A hatóságok most egy piros színű gépkocsit után nyomoznak, amelyet a Becker család szomszédságában lakók feltűnően gyakran láttak a családi ház közelében.

Eső, havas eső

Várható időjárás az ország területére ma estig: túlnyomóan borult idő, többfelé ismétlődő esővel, havas esővel, keleten, északkeleten eleinte még havazással. Megelőzően, a Dunántúlon időnként megerősödik a déli szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet általában 4–9 fok között, északkeleten kevéssel nulla fok fölött alakul.

Őszi betakarítás

Küzdelmes munka a felázott földeken

A rendhagyó őszi rendhagyó szakmai, irányítási és munkaszervezési intézkedések sorát követeli a mezőgazdászoktól. A termelőszövetkezetekben és az állami gazdaságokban most egyaránt az a vezérlő elv, hogy meg kell menteni, betakarítani mindent, ami megtermett.

Vas megye több nagyüzemében, így például Csepregen, Vasvárányban, Püspökmolnáriban és a Kemenesalján a korrépat részesként kézi erővel takarítják be, erre mozgósították a tsz tag-ságát, azok hozzátartozóit és a nyugdíjasokat is.

Sok a betakarítással kukorica is, amelynek törésén össze-

vont gépi erővel dolgoznak ország-szerte a gazdaságok. Bács-Kiskun megyében, a becslések szerint, 35–40 ezer hektáron van még kint a kukorica. Nehezíti a munkát, hogy a havazástól sok helyütt megdőlt a növény.

A Herceghalmi Állami Gazdaságban a lucernaliszt-gyártóberendezést kukoricaszárításra állították át és így segíthetnek más üzemeknek, így például az érde Benta Völgye Tsz-nek. A szárítás meglehetősen drága, ezért sok gazdaság választja a nedves tárolást.

Tolnában is lassította a mezőgazdasági munkát a sáros talaj, ennek ellenére a szántást az őszi vetések alá befejezték, s a tava-

sziak magyát is csaknem fele-résben elkészítették.

A korán jött tél próbára teszi a szüretelőket. A Balatonboglári Állami Gazdaságban 800 tonnára való szőlőfűrtőt talált a tőkéken. A termést szinte úgy kellett „lelopkodni” a havas, esős, sáros időben. A szüretelőket ellátták védőruhával: hidegben vattakabátot, esőben köpenyt kapnak. Főleg Villányban és Szekszárdon, valamint a Balaton déli partján van még jócskán szüretelni való. A villányi gazdaságban felnöttek és középiskolások diákok szorgoskodnak, utolsóként a vörös bort adó cabernet és a fehér bor szőlője, az olaszrizling szedése maradt.

Az Úttörőszövetség vezetőinek tanácskozása

Szerdán ülést tartott a Magyar Úttörők Szövetségének Országos Tanácsa.

A testület először Szűcs Istvánné főtitkár előterjesztésében tárgyalta azt a jelentést, amely annak az időszaknak a problémáival foglalkozik, amíg a fiatal az Úttörőszövetség után a KISZ tagjává válhat. Ezzel összefüggő javaslatot fogadtak el. Az Úttörőszövetségből az ifjúsági szövetségbe való beilleszkedés elválaszthatatlan azoktól a társadalmi, oktatási, ifjúsáspolitikai és életmódváltási kérdésektől, amelyek a 13–15 éves korú fiatalok életében meghatározóak. Ezért a jelenlegi zökkenők kiküszöbölése, a gondok megoldása csakis a nevelésben érdekelték — a szülők, az iskola, az úttörő- és ifjúsági mozgalom — széles körű összefogásával valósítható meg. Az Úttörőszövetség saját feladatait a VII–VIII. osztályos úttörők életkorának és érdeklődésének megfelelő programok megvalósításában, a KISZ-életre jellemző tevékenységi formák elterjesztésében, a két ifjúsági szervezet kapcsolatának bővítésében fogalmazta meg.

A magyar-indiai vegyes bizottság ülése

Új-Delhiben megkezdődött szerdán a magyar-indiai gazdasági és műszaki együttműködési vegyes bizottság 4. ülése, amelyen a magyar delegációt Keserű Jánosné könnnyüpari miniszter, a vegyes bizottság magyar társelnöke, az indiai delegációt Csandradzsit Csanana iparügyi államminiszter, a vegyes bizottság indiai társelnöke vezeti.

Az ülésen áttekintették a két ország közötti időben elért eredményeket, és megkezdtek az elkövetkezendő időszakra vonatkozó együttműködési javaslatok kidolgozását és megvitatását.

Befejeződött a közgazdász-konferencia

Befejezte munkáját szerdán a nemzetközi termelési szakosítás és kooperáció elméleti és gyakorlati kérdéseit elemző hazai közgazdász-konferencia. A háromnapos esemény záróülésén Nyers Rezső, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatója, összegezte a közgazdászok vitáinak tapasztalatait.

Nagy vitát kavart az import-helyettesítés. Ha megnő szerepünk a nemzetközi szakosításban — mondta az igazgató —, akkor ebből fakadóan fokozott importra is szükségünk van. Az import-helyettesítés egyébként is öncélú abban az esetben, ha a hazai gyártás sokkal drágább, mint a külföldi vásárlás. Végül is exporttermékeink sikere vezet gazdasági mérlegünk egyensúlyához — mondta egyebek között.

Ügetőverseny-eredmények

1. Elégtétel (4) — Fehérrarany (1) — Ekesszőlő (9) — 15, 12, 40, 16. — Befutó: 102, 34. — Hármás befutó: 1229.
2. Gebel (4) — Gerbera (1) — Gyantás (15) — 13, 14, 16, 29. — Befutó: 34, 67.
3. Bárcsak (6) — Dzsudó (1) — Egres (10) — 28, 13, 49, 14. — Befutó: 495, 54. — Hármás befutó: 4670.
4. Caron (3) — Demeter (6) — Complex (7) — 19, 10, 10, 11. — Befutó: 38, 25.
5. Ernani (1) — Zamat (9) — Dodona (11) — 98, 22, 16, 21. — Befutó: 222, 223. — Hármás befutó: 2005.
6. Dalida (6) — Dingó (7) — Egyenlítő (8) — 36, 12, 13, 13. — Befutó: 97, 98.
7. Akrobata (9) — Cuncator (7) — Docens (4) — 45, 15, 13, 13. — Befutó: 75, 76.
8. Fót (5) — Fűlek (10) — Barackvirág (3) — 27, 20, 40, 14. — Befutó: 99, 87.

SZOVJET IRÓKÜLDÖTTÉG.

Szergej Szartakovnak, a Szovjetunió Írószövetsége titkárnak vezetésével szovjet íróküldöttség érkezett tegnap Budapestre. Az írószövetségben e napon lefolytatott tanácskozáson a két szövetség vezetője — Dobozy Imre elnök és Szergej Szartakov — tájékoztatást adott országuk irodalmi életének legfrissebb jelenségeiről, a két szövetség tevékenységéről.

Számítógép — nyugdíjban

„Nyugdíjba” helyezik Nagy-Britannia leggyűlöttebb számítógépét, a Swanseaban működő gépkocsi-nyilvántartó komputert. A gép hetéves életartama során a brit vicciermes egyik főszereplője volt. Gyakran rótt ki bün-

teségeket olyan gépkocsivezetőkre, akik egyáltalán nem vették a közlekedési szabályok ellen, több hivatásos gépkocsivezetőt „eltitott” a szakma gyakorlatától, egyszer viszont autótulajton engedélyt adott egy Charlie névre hallgató kutyának.

Egy 17 éves fiatalember például úgy kapta kézhez vadonatúj jogosítványát, hogy karterjén tizenkét közlekedési szabálysértés szerepelt és a gép huszonegy napra eltöltötte a vezetőit.

NEMZETKÖZI KOLLOKVIUM.

Tíz ország több mint 250 szakemberének részvételével megkezdődött tegnap a Technika Házában az Armatúra '80 elnevezésű nemzetközi kollokvium. A szakmai tanácskozáson előadások hangzanak el az ipari és építésztervező-gyártás legújabb eredményeiről. A hazai szerezvénygyártásba érdeklő vállalatok képviselői beszámolnak majd az alagaztatás fejlődésének lehetőségeiről.

BACSO PÉTER Ki beszél itt szerelemről című filmjét kedden este levetítették a római Magyar Intézetben, az akadémia vendégeinek. Az olasz fővárosban működő magyar kulturális intézet programján ezt megelőzően a Bacher Mihály zongoraművész programja szerepelt.

MAGYAR—BOLGÁR barátsági hét. Szarvason tegnap barátsági gyűléssel, kiállítással és a szófiai Harmónia együttes műsorával megkezdődött a Békés megyei magyar—bolgár barátsági hét. A rendezvénysorozat a megye városainban és falvaiban kiállításokon, filmesteken, naggyűléseken, művészeti bemutásokon és előadásokon tájékozódhatnak a békésiek Bulgária életéről.

MUNKÁSMŰVÉSZEK. A Csepel Művek Munkásotthona képzőművész körének őszi tárlatát tegnap nyitották meg a Munkásotthonban. Ek Sándor vezetésével még 1947-ben alakult a kör, s azóta számos hivatásos művész került ki a munkás amatőrök közül. A jelenlegi vezető tanár, Misch Ádám is innen indult, majd a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után visszatért a munkás képzőművészek közé. Az őszi tárlat november 28-ig látható.

MILÁNÓI MERÉNYLET. Terroristák tegnap reggel a milánói metróban agyonlőtték a Marelli elektronikai cég személyzeti osztályának vezetőjét, a 47 éves Renato Brianót. A merényletet a Vörös brigádok terrorservezet vállalta magára névtelen telefonáló útján. A gyilkosságot két álarcos fiatalember követte el a mozgó szerelvényben, két állomás között. Miután fejbe lötték áldozatukat, fegyverrel sakkban tartották a megerdített utasokat a következő állomásig.

MAGYAR—VIETNAMEI barátsági napot rendezett tegnap Túrkevény a Hazafias Népront megyei és városi bizottsága. Az eseményen részt vett, és az AFIT vállalatnál tartott szolidaritási gyűlésen beszédet mondott Truong Van Minh, a Vietnami Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének attaséja.

REPULÓGÉP-ELTÉRÍTÉS. Egy fegyveres férfi — feltehetőleg uruguayi nemzetiségű — tegnap Argentína légtérben eltérítette az Arco uruguayi légitársaság Convar típusú repülőgépet. A repülőgépről azt követelte, hogy tárgyaljon vele Algéria Buenos Aires-i nagykövete. A repülőgépi leszállás után szabadon engedett harmincket utast és továbbra is a gépen tartotta a személyzet és hat utast. Az utóbbiak valamennyien nők. A légi kalóz a repülőgépet felrobbantásával fenyegette az arra az esetre, ha nem teljesítik a követeléseit, ezek azonban egyelőre nem ismeretesek.

MAGYAR TÉVÉFILM SIKE-RE. A Magyar Televízió Somogyi búcsú című műsora a moszkvai Raduga (Szivárvány) elnevezésű nemzetközi folklor-műsor-fesztiválon a nemzetközi zsűri és a szovjet televízióközvetítő szavazatai alapján első díjat nyert. A műsor szerkesztője Lengyel Miklós, a vezető operatőr Haraszti Zolt, a rendező Kenyeres Gábor.

A VOYAGER I. amerikai űrszonda még egyszer megközelíti a Saturnust és hároméves küldetését befejezve eltűnik a világűrben. Az útját irányító tudósok szerint a „gyűrűs” bolygót vizsgáló űrszonda felvételei több új kérdést vetettek fel, mint ahány korábbi válasz adtak. Az amerikai űrszonda képeket készített a Saturnus legnagyobb holdjáról, a Titánról is, amely légkörrel rendelkezik. Mivel ezt a légkört szénhidrogének alkotják — amelyek lehetővé teszik a szerves életet a Földön — a tudósok azt remélik, hogy a Voyager I. valamilyen kulcsot ad az élet keletkezésének megfigyeléséhez.

VÍZZEL HIGÍTHATÓ festékek gyártását kezdték meg a lenyvárosi Tiszai Vegyikombinát festékgyárában. Az új színezőanyagok az időjárás viszontagságainak igen jól ellenállnak és a kezelésük is sokkal egyszerűbb.

Amerikai-japán autóháború

A fogyasztót okolják

A szakszervezet és az autógyárak közötti kollektív szerződések megújítása hátrésként eseményszámba megy az Egyesült Államokban; ilyenkor a legtöbb megfigyelő előre számol egy több hetes sztrájk lehetőségével. Most ősszel azonban munkaadó és szakszervezet együtt lépett fel egy kérdésben: a Ford és az Autómunkások Egyesült Szakszervezete közösen aláírt beadványukban az USA-autóipar jelenlegi gondjairól a japán importot tetten felelőssé.

Az Egyesült Államok Nemzetközi Kereskedelmi Bizottságánál érvelésükben arra hivatkoztak, hogy a belföldi járműipar 1978-ban még 12,8 millió autót és könnyű teherautót gyártott, miközben az idén várhatóan 8,2 millióal kevesebbet készít. A japán autógyárak piaci részesedése viszont ugrásszerűen emelkedett; 1976-ban még csak az eladásokból 9 százalékkal részesedtek, jelenleg viszont már csaknem 22 százalék az övék.

A beadvány írói úgy vélték, hogy az amerikai ipar csak akkor lesz képes hatékonyan szembeállni a konkurenciával, ha lélegzetvételnyi időt kap. Javaslatuk szerint ezt az import három éven át tartó adminisztratív korlátozásával lehetne elérni. Ha a kormány — így a panaszosok — a behozatalat 1985-ig évente 1,7 millió darabos szinten maximálná, akkor az autóipar 1985-től már képes lenne mezállni a lábán, s Washington segítségére nélkül is versenyezni a piacon.

Az ügy érthetően nagy érdeklődést váltott ki, hiszen egyike volt a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság által valaha is tárgyalat legsúlyosabb eseteknek. Az amerikai törvények szerint a hasonló eljárások során a bizottság döntése alapvető jelentőségű, hisz a bizonyítás végén a testület megfelelő korlátozások bevezetését is javasolhatja az elnöknek. Abban pedig kevesen kételkedtek, hogy a japán gépjármű-export adminisztratív korlátozását Tokióban sem nézik majd öbibe tett kézzel. Voltaképpen tehát egy kereskedelmi háború volt a vita tétje.

Mindezt feltehetően egy má-

sik kormány szerv, a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság is mérlegelte; képviselője már az eljárás elején a Ford-beadvány elvetését szorgalmazta. A szakértő szerint a kért kvóta az amerikai fogyasztóknak legalább 3 milliárd dollárjukba kerülne. Igaz persze, hogy az intézkedés 32 ezer új munkahelyet teremtené az iparágban, ez azonban dolgozónként 90 ezer dollárba kerülne. A bizottság véleménye szerint a megoldást célszerű a piacra bízni.

A japán gyártók persze energikusan bizonygatták, hogy a helyzet már javulóban van, s egyöntetűen hangoztatták ártatlanságukat. Nézetük szerint nyilvánvalóan nem ők, hanem végső soron maga a fogyasztó a felelős az USA iparának gondjairól. A vásárló ugyanis kiábrándult az amerikai gyártmányú benzinfaló modellekből, és érdeklődése a kis fogyasztású kocsik felé fordult. Ezek forgalmazására, gyártására pedig a honi cégek nem készültek fel.

Elmarasztható-e egy külföldi vállalat azért, hogy a fogyasztó igényének megfelelő terméket olcsón és jó minőségben dob piacra? Kötelezhető-e a fogyasztó, hogy a hazai ipar védelmében drágább terméket vegyen? Ezekre a kérdésekre — amelyek egyébként a tőkés országok által hozott legtöbb protekcionista intézkedés kapcsán feltehető — a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság november 10-i döntése közvetve nemmel válaszolt. Az öttagú testület — igaz, többségi szavazással — úgy vélte, hogy nem az importverseny az alapvető oka az autóipar gondjainak, hanem a kedvezőtlen konjunktúra és a fogyasztói ízlés változása váltotta ki a problémákat.

A japán behozatal ügye csak átmenetileg jutott nyugalvpontra. A Ford és a szakszervezet feltehetően fel fogja kérni Carter elnököt, hogy tárgyaljon Tokióval az USA-ba irányuló japán gépkocsieport „önkéntes” korlátozásáról. Szándékukban áll törvényjavaslatot is kezdeményezni, amely korlátozná a külföldi gépjárművek behozatalát.

G. Gy.—Sz. P.

Rendeletbongész

Tanulmányi szabadság, szakképzés

A gödöllői Agrártudományi Egyetemen immár húsz éve képeznek szakmérnököket. Körülbelül tíz éve, hogy a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó valamennyi egyetemen bevezették a szakmérnökképzést. A legutóbbi MÉM Értesítőből tájékozódhatunk arról, hogy az 1980/81-es tanév tavaszi félévében milyen szakképzések indulnak. Ismertetik a jelentkezési feltételeket is, amelyek — egyebek között — egyetemi mérnöki végzettséghez és munkahelyi ajánláshoz vannak kötve.

Némethy Zsuzsanna, a MÉM főelőadója elmondta, hogy a vállalati javaslat azért fontos, mert az egyúttal a tanulmányi szabadság engedélyezését jelenti. Nem kevés időről van szó, a levelező tagozaton a konzultációkra, a felkészülésre és a vizsgákra majdnem két hónap megy el. Nyilvánvaló, hogy minden munkahely olyan fiatal javasol, akinek a munkájával előgedett. És az sem közömbös, hogy az adott vállalatnál, szövetkezetnél van-e hely és szükség a leendő szakmérnökre, szakállatorvosra. Persze, nemcsak az intézmények terveznek hosszú távra. Nem a véletlenül múlik, hogy egy-egy tanévben milyen szakképzést hirdetnek meg. Ezt az

ágazatot irányító MÉM, mint igénylő szabja meg, és a céloknak megfelelően új szakokat is létrehoz. Például: napjainkban központi feladat az energiagazdálkodás. (A minisztérium ezt felismerve már 1977-ben megszervezte az energiagazdálkodási szakmérnökképzést.)

A most meghirdetett szakok között is vannak újak. Eddig például nem volt mezőgazdasági-külgazdasági szakképzés. Létrehozását minisztériumi határozat sürgette. Ugyanis nem elég jól természetű, hanem a termékeket el is kell adni, az árak kialakításába beleszól a nemzetközi piaci helyzet. Igény lett rá, hogy a mezőgazdaságok külgazdasági ismeretekkel is rendelkezzenek, s járatosak legyenek a pénzügyekben. Az is közrejátszott, hogy az ágazatnál egyre több mezőgazdasági nagyüzem, kombinát kap önálló külkereskedelmi jogot, mint például a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát. A minisztérium tárgyalásokat folytatott a Külkereskedelmi Főiskolával, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemmel — végül a gödöllői Agrártudományi Egyetemmel közösen kialakították a tantervet. A képzés iskolarendszerű, a hallgatók az eredményes vizsgák után megkapják a második oklevelüket.

— esesák —

Hídpenz

A jó szervezés forintjai — Óbudán már készülődnek

— Ezeket talán még a MÉH-nél sem vennék meg.

Ez jutott eszembe, amikor a Szabadság-híd vasból készült szerkezeteiről készült fényképeket néztem. Az egykor 12 milliméter vastag vízcsövet négy milliméteresre marta le a rozsdás, s dörzsöléskor szétmállott. A villamosíni alatti hosszartók rózsaként nyíltak szét, mert a korrodálódó rész szétfeszítette őket. A híd szerkezetében is olyan hibákat fedezett föl az UVATERV szakértőbizottsága, hogy az eredeti időpontnál korábban — már 1980 áprilisában — megkezdődtek a felújítási munkák. Mint ismeretes, mindössze négy hónappal a híd lezárása után, október 15-én újra megindult a forgalom, s ezzel lezárult egy hároméves periódus, a három fővárosi Duna-híd rekonstrukciójának gyorsított programja.

Sürgető okok

Dr. Dalmy Tibor miniszteri biztost arról kérdeztük, miért vált sürgőssé a felújítás.

— A hetvenes években szakértőbizottság vizsgálta a Duna-hidakat, és megállapította a rekonstrukció sorrendjét. A Margit-híd uttestjét az ötvenes években szigetelés nélkül építették, ezért hamar tönkrement. A Petőfi-hídon a pályalemezek néhol felszakadtak, és alulról ütötték a burkolatot. Ezért a hidat sürgősen alá kellett támasztani. A bontás-keret került ki, hogy volt, ahol csak a csoda tartotta a pályát. A Szabadság-hídban a felújítás előtt még akadt 1896 óta érintetlen szerkezeti rész is. A korrózió okozta rombolást a szakértők így csak becsülhették. Természetesen a megnövekedett forgalomnak is nagy szerepe volt abban, hogy a hidak ilyen rossz állapotba kerültek.

— Hogyan szervezték meg a munkát?

— A hidak felújításában hét tervező és 28 kivitelező vállalat vett részt. Minden vállalat kijelölt valakit, aki vállalta a felelősséget cége munkájáért. A tervezett határidők alapján vonalas ütemtervet állítottunk össze, és elküldtük a brigádfőnököknek. Így mindenki tudta, mikor menynyi kell dolgoznia ahhoz, hogy határidőre befejezze a munkát. A felújítást úgy szerveztük meg, hogy egyik brigád szinte hajtotta maga előtt a másikat. Ez jó módszernek bizonyult. A tervet folyamatosan felülvizsgáltuk, s ahol lehetett, előrehoztuk a határidőket.

— A jó szervezéshez pénz is kell...

— A kiemelt állami nagyberuházásokban részt vevő vállalatok magasabb nyereséghányaddal számolhatnak. Több részesedési alap képződik, így magasabb bért is fizethetnek. Ez feltétlenül szükséges, hiszen a munkások az átlagosnál többet túlóráznak, és a hétvégeken, az ünnepnapokon is dolgoznak. Bár a hidak felújítása nem ilyenfajta munka, arra kértük a felettes hatóságokat, hogy a részt vevő vállalatok kaphassanak bérpreferenciát az állami költség-

ezért az egyéni teljesítményeket is honoráltuk.

— Hány hónappal korábban fejeződött be a felújítás?

— A Margit-hídon mindössze fél hónappal — az eredeti határidő nyolc hónap volt. A Petőfi-hídat 18 helyett már 13,5 hónap alatt átadtuk. A Szabadság-hídon egy hónappal a tervezett határidő előtt indult meg a forgalom. A Petőfi-híd építéskor a kivitelezők új munkamódszert vezettek be, részben ennek is köszönhető a gyorsítás.

— Mennyibe került a három híd felújítása?

— Mintegy másfél milliárd forintba. Persze, nemcsak a hidakat, hanem a hozzájuk vezető utak burkolatát, a villamospályákat, a víz- és gázvezetéseket is átépítették, sőt, négy új gyalogos-aluljáróval is gazdagodott a főváros. Az első két híd átépítéskor öthónapi munkabért — hétmillió forintot — takarítottunk meg; a Szabadság-hídon dolgozók béréből a pénzből fedeztük. Ha az eredeti tervhez igazodunk, kevesebb munkáért több fizetést kaptak volna a munkások. De ami haszonként könyvelhető el az egyik oldalán, az tetemes veszteségként jelentkezik a másik oldalán. A hidak lezárása miatt ugyanis a gépkocsik, a teherautók jelentős kerülővel, terelőutakon közlekedtek, s emiatt emelkedtek a szállítási és a benzinköltségek. A hathónapos gyorsítással végül is a népgazdaság körülbelül 270 millió forintot takarított meg.

Új pályatest épül

— Jövőre az Árpád-híd következik. Ott meddig tart a felújítás?

— A híd előreláthatólag hárommilliárd forintba kerül majd, és 1984-ben adják át ismét a forgalomnak. Az építési terület a Váci úttól a Flórián térig terjed; e rendkívül fontos közlekedési útvonalakat a forgalom várható növekedésének megfelelően alakítják át. A tervek szerint a budai oldalon épül a főváros legnagyobb gyalogos-aluljárója, körülbelül tízszázötven méter hosszú, mint az Astoriánál levő. A hatalmas terület egy részét a Szentendrei út környékén feltárt, I. századból származó római légióállás maradványai foglalják majd el. Az Árpád-híd felújításának érdekessége, hogy a régi pályatest mellett egy új is épül. E nagy közlekedési beruházás az északi városrészt megújulásának egyik fontos része, de hatása az egész főváros közlekedésére kiterjed.

Lakatos Mária

Angol napok Budapesten

A budapesti angol napok második féléjében a kereskedelmi program nyitányaként hétfőn árubemutató nyílt a Duna Intercontinental báltermében. A megnyitót részt vett a rendezvény két védnöke, Bryan George Cartledge, Nagy-Britannia budapesti nagykövete és Kallós Ödön, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke.

A szigetország fogyasztásicikk-iparának képviselői első ízben vesznek részt hazánkban ilyen szervezeten kiállításon. Több mint 40 angol cég — köztük a Black and Decker, a Liptons, a Match Box Lesney, a Ronson, a Shell, a Scotch Whisky — első sorban fogyasztásicikk-kínálatát mutatja be a közönségnek és a szakembereknek. Az árubemutató alkalmából az angol cégek képviselői magyar partnereikkel találkoznak, tárgyalnak kooperációs kapcsolatok felvételéről, bővítéséről.

A nagyszabású rendezvény — amelyet tavasszal Londonban magyar napokkal viszonzunk — szombaton Mikulás-gálaesttel fejeződik be az Intercontinental szállóban.

HORIZONT HORIZONT HORIZONT

Béremelések Romániában

December elsejétől a dolgozók újabb kategóriái részesültek javadalmazás-emelésben Romániában. A fakitermelésben és fafeldolgozásban csaknem 330 000 dolgozót érint a kereset növekedése. Ugyancsak december 1-től kapják meg a javadalmazás második szakaszába tartozó járandóságukat a lakásgazdálkodás, valamint a nem produktív szolgáltatás területén dolgozók. Magasabb béreket folyósítanak az egészségvédelmi, a szociális ellátási és testnevelési szektorban, továbbá az oktatásügyi, a művészeti téren tevékenykedők, a pénzügyi intézmények dolgozói, a közigazgatási, más ipari, gazdasági és kulturális ágazatok dolgozói számára.

Japán recesszió

A japán ipari termelés üteme júliustól szeptember végéig 2,3 százalékkal volt lassúbb a múlt esztendő azonos időszakához képest. A recesszió az egész feldolgozóipart érintette. A gazdasági növekedés lassulása a munkanélküliek számának jelentősebb növekedését idézte elő: számuk ez

év októberében 1 millió 130 ezer volt.

Spanyolország EGK-tagsága

Spanyolország a legújabb tervek szerint egyéves késéssel, 1984-től lesz az Európai Gazdasági Közösség tagja. A belépési tárgyalások 1982 folyamán zajlanak, a ratifikálási eljárás azután még egy évet vesz igénybe.

Indonézia emelte az olaj árát

Indonézia december 1-től emelte az olaj árát; az áremelés mértéke elérheti a hordónkénti 3,7 dollárt is. A „Sumatra Light” olajfajta ára a jövőben 35,2 dollár lesz hordónként. Indonézia — amely a december közepére tervezett OPEC-csúcsértekezlet házigazdája lesz — döntését az olaj szabadpiaci árának emelkedésével indokolta.

Lengyel hajó Svájcnak

A gdanski Lenin hajógyár 4918 tonna, illetve 11 ezer tonna vízkiszorítású hűtőhajót szállít svájci megrendelőnek. Ez már a 827. hajó, amely a második világháború befejezése óta a Lenin hajógyárban készült.

TÚNÓDÉS

A jó szövetkezésekről

FÓRUMUNK nemrég két, egymást követő riportban is bemutatta a fővárosi kerületek közötti együttműködés néhány példáját. Olyasmiről esett szó, mint összehangolt gondoskodás a lakosság jobb ellátásáról, a meglévő létesítmények közös hasznosítása, egymás kölcsönös segítése különféle szakigazgatási feladatok végrehajtásában, sőt: saját oktatási intézmények átengedése más városrészek javára. Tartozunk az igazságnak azzal, hogy megjegyezzük: e mintaszerű kezdeményezéseket öntevékenyen kellett felkutatnunk, hiszen azokról vajmi kevés központi információ szerezhető be. Kétség, mert — mint megtudtuk — a kerületközi kapcsolatokat nem írja elő semmiféle felsőbb utasítás — lehet, hogy ilyenre nincs is szükség —, nem szabályozzák és teszik kötelezővé szerződéses, két- vagy több oldalú megállapodások, lényegében tehát nincs szervezeti keretük.

Ennek ellenére — szerencsére! — mégis léteznek, gyarapodnak.

Erre vall az is, hogy cikkünk megjelenése óta több jelzést kaptunk: a leírt esetek korántsem egyedülállóak, érdemes lenne másutt is körülnézni. Nos, őszintén szólva, ezt már előre sejtettük. Mégis jól esett utólag tudomást szerezni róla, hogy a főváros három déli kerülete összefogott a tanácsai ügyvitel gyorsítására: a XVIII. és a XXI. kerület — mintegy „házi” egyezség alapján — egyenrangúan használhatja fel a XX. kerület korszerűen kifejlesztett nyomdai sokszorosítókapacitását. Azután itt van a két budai, a XI és a XII. kerület, vagyis a Lágymányos és a Hegyvidék.

Utóbbi a maga fejlesztési alapjából járult hozzá a közigazgatási határárn már túl fekvő, Törcsvár utcai óvoda építéséhez — ennek fejében mindenkor helyet kap jó néhány gyermek számára. Farkasréti, tehát XII. kerületi tanulókat vesz fel az Erdi úti iskola, ugyanakkor húsz lágymányosi diákot a hegyvidéki Arany János Általános Iskola és Gimnázium fogad be. Csírájukban pedig már egyéb területeken is kezdenek kialakulni a kapcsolatok: a farkasréti betegek egy közeli, XI. kerületi rendelésben találhatják meg* körzeti orvosukat, különben hosszán kellene buszozniuk.

LÁM, GYŰLNEK A JÓ PÉLDÁK — s még mindig csak a fővárosnál tartunk, pedig hát az országban körülnézve igen sok helyen tapasztalhatjuk annak a felismerésnek a kétségtelen eredményeit, hogy: közösen könnyebb! A spontán — tehát nem fentről irányított, hanem önkéntes — kezdeményezések közül talán első helyre kívánkozik hét — egymástól egyébként földrajzilag távol eső — kisvárosunk egyetértésben elhatározott kísérlete arra, hogy egyszerűsítsék a hivatai munkát, gyorsabban és szakszerűbben intézzék a lakosság ügyeit. Ezért vonják össze a tanácsai szakigazgatási szerveiket, lényegesen csökkentik azoknak a számát, amint arról már többször beszámoltunk. Vállalkoztak er-

re még az ágazati irányítók némi rosszalló fejcsoválásának ellenére is, mert bíznak önmagukban, mernek kezdeményezni, meggyőződéssel vallanak az újszerű modell előnyeiről. Próbálkozásukat — bizvást állíthatjuk — országos figyelem kíséri.

Ide kívánkozik annak a regionális együttműködésnek a megemlézése, amely alig két éve jött létre a főváros és hat megye — Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Pest, Vas és Veszprém — között. Együttes erőfeszítéseiknek azóta már több oldalú hasznát látta a népgazdaság, s összefogásuk eredményei mindinkább megmutatkoznak a településfejlesztésben, az egészségügyi ellátásban, a környezetvédelemben, s a tanácsai szakigazgatás korszerűsítésében egyaránt.

De megálljunk csak! — utóbbi példánk egyfajta „kakukfióka”, hiszen itt már szabályszerűen megkötött, pecsétéssel és aláírásokkal ellátott szerződésről van szó. Annyi baj legyen, sőt. Legfeljebb az a kérdés vetődhet fel, mikor szentesíti majd hasonló nyomtaték azt a fejlődésünk megkövetelte szövetkezést, amely a kerületek, községek, városok és város körülieki települések, valamint újabb megyék között már amúgy is kialakulóban van.

TÉNYEKET SOROLTUNK eddig — némi kommentárral fűszerezve —, de talán elég ennyi annak érzékeltetésére, hogy az élet mindig új és új követelményeket támaszt, a tanácsai munkával szemben is. Mostanában, a következő — minden eddiginél nehezebb körülmények által befolyásolt — tervidőszak indulásának küszöbén ugyancsak ideje eltöprengeni: hogyan tovább? Nem titok, hogy a következő években központi erőforrásokból kevesebb jut majd a jogos igények teljes kielégítésére. Sőt, jelentős sikernek számít a jelenlegi színvonal megtartása is. S ez a helyzet óhatatlanul kihát a tanácsok gazdálkodására is. Mindemellett az elért színvonalból nem szabad engedni, néhány területen pedig további fejlesztésre kell törekedni.

Dilemma? Az, a javából. De ki merné állítani, hogy nincs belőle kiút?

A MEGOLDÁS kétféle módja is kínálkozik. Az egyik: a helyi erőforrások fokozott, célszerűbb kihasználása — s ennek bizonyítására a társadalmi munka valóban tervszerű, összehangolt megszervezésétől kezdve a különféle „rejtett tartalékok” kiaknázásáig sokféle lehetőséget említhetnénk. A másik pedig — tárgyunknál maradva — a szomszédos, vagy akár egymástól távolabb működő tanácsok összefogása, a közös feladatok végrehajtását előmozdító, rendszeres tapasztalatcseréje.

Vannak már jelei annak, hogy a megsokasodott gondok, feladatok közepette a segítőkész kezek egymásra találnak. Egymással papíron is szerződve, avagy anélkül? Lényeg, hogy révbe éréseknek a lakosság látja igazi hasznát. Útkeresésüknek, aldozatvállalásuknak nem is lehet fontosabb célja.

G. Szabó László

AHOGY AZ ÁLLAMPOLGÁROK LÁTJÁK A TANÁCSOT

Osztálya és ügyfele válogatja

Fórumunk cikkeiben általában az apparátusban dolgozó tisztviselők, valamint a testületi tagok nyilatkozatain, véleményein keresztül próbáltuk tükrözni a tanácsok munkáját. Alábbi riportunkban — amely egyébként egy új sorozat első része —, arra keresünk választ, vajon az ügyes-bajos dolgait intéző állampolgár hogyan látja az államigazgatási szervek munkáját.

Tűzvörös hajjú, teltkarcsú hölgy tárja fel nagy lendülettel a páras üvegajtót, s máris a kisabtnaknál terem, ahonnan időként monoton hang tudósít tömönadatokban okmánybélyegről, okiratról, bejegyzendő adatról. Az ablak fölött tábla: lakcím ki- és bejelentés. A kisablakkal szemközti irodaajtónál sorban álló nyolc-tíz ember némi irigységgel szemléli a „gyorsított ügyintézés”. A színhely: a zuglói tanács ügyfélszolgálati irodájának előtere. A parányi helyiség nemigen látott még ekkora forgalmat, mint amekkora ezekben a hetekben zajlik. A tanács négyemeletes épületének átépítése miatt a lakásügyi osztály egyik előadója ide, az ügyfélszolgálati irodába költöztették. A kényszerhelyzet, ha mára nem, arra jó, hogy a betoppán idegen első látásra egyfajta képet kapjon a tanácsoson intézett ügyek megosztásáról.

A felfordulás ellenére

A sorban állók ugyanis egytől-egyig a lakásügyi előadóra várnak. Aki netán más ügyben érkezik, azt soron kívül fogadják az irodában.

A halszalkás zakós fiatalember, Tóth György — hatósági bizonyítványért jött — nem is tudja mire vélni „kivételes” szerencsését.

— Nemigen volt dolgom eddig a tanáccsal, s a hivatal, a szóbeszéd alapján, úgy élt eddig a képzületben, mint a bürokrácia fellegvárja. Eppen ezért alaposan főkészültem a mai napra. A munkahelyemen szabadságot vettem ki, gondoltam a délelőtti ügyi

elűszk a tanácsos. Kellemesen csalódtam. Odabenn udvariasan, szolgálatkészen fogadtak, percek alatt elintézték az ügyemet. Szabad az egész napom — mondja, s nagyot köszönve távozik.

A sor végén üldögélő néni ke korántsem ilyen elégedett. Okkal vagy ok nélkül? ... Az ügye mindenesetre kissé kacifántos.

— Tavaly szeptemberben a szomszéd lakás, ami egykor a családomé volt, üresen maradt. A házból többen rábeszéltek, igényeljem vissza a lakrészt, mert a régi helyre csak rosszabb lakók jöhetnek. Beadtam a kérvényt és csak áprilisban kaptam meg a kiutalást.

— És most mi a panasz?

— Az, hogy közben az orvosom javaslatára visszavontam a kérvényt, mégse kell nekem akkora lakás. A felemelt lakbért viszont két hónap óta fizetem. Nem is a pénzzel van a baj, mert azt, úgy hallottam, mindenképpen visszafizetik. Én csak azt nem értem, miért mennek ilyen lassan a dolgok?

Tizen a padlástérben

A tanács épületében kőműveskalapácsok kopácsolását visszhangozza a folyosó, a cipőtalp alatt mézpor serceg. Azokban az irodákban, amelyeket nem foglaltak el a mesteremberek, folyik a hivatali munka.

Szörmebundás, szőke asszony várakozik az egyik ajtó előtt egykedvű nyugalommal.

— Gyakran akad dolga a tanácsos?

— Évente négy-öt alkalommal — mondja Kemény Tiborné. — Adóigazolás, számlaleadás és ehhez hasonló ügyek az ipari osztályon.

— Mi a véleménye az ügyintézésről?

— Szerintem gyors és rugalmas. Olyan még nem fordult elő, hogy fél óránál tovább kellett volna várakoznom.

Úgy tűnik, most sem kell, mert már nyílik az ajtó, szólítják a következő ügyfelet...

— Nehéz napokat, heteket élünk át — mondja dr. Körmendi Ottó vb-titkár, a párnázott ajtón is átszűrődő kopácsolás közepette. — A harmadik emeleten központi

leíró irodát létesítünk, s az átépítés legalább januárig tart. Van olyan osztályunk, amelyiknek tíz dolgozóját egy padlástérszerű helyiségben kellett összezsúfolnunk. Ilyen körülmények között, bizony megfeszített munkára van szükség, hogy az ügyek rendben menjenek.

— És ön szerint rendben mennek?

— Eddig nem volt nagyobb főnnakadás. Mi is bevezettük a gyorsított ügyintézés, s ritkán fordult elő, hogy a rövidebb határidőt túlléptük volna.

Ami nem mellékes

— A lakásügyi osztály előtt várakozóktól hallottam ilyen esetről...

— Sajnos, ott gyakrabban megtörténik. Úgy tűnik, azon az osztályon nem is tudjuk bevezetni a rövidített határidőt. Marad a harminc nap, és sok esetben — az ügyek nagy száma és bonyolultsága miatt — az is kevés... Egyébként valamikor én is azon az osztályon dolgoztam, így aztán pontosan tudom, hogy a lakásügyi a tanácsai munka legneuralgikusabb része.

— Gondolom, ezen a téren különösen nagy szerepe van annak, hogy az ügyintéző milyen hangnemből beszél az állampolgárral...

— Ez minden ügynél és minden osztályon fontos kérdés. De hadd szóljak egy sajátos ellentmondásról. Lakásügyben a legudvariasabban kimondott „nem” nek is sokkoló hatása van. Bár milyen tetszetősen is csomagoljuk a kedvezőtlen döntést, az ügyfél ezt úgy fordítja le a maga nyelvére, hogy „kirúgtak”. Nehezíti a helyzetet, hogy sok esetben nem tudunk a jövőre vonatkozóan biztos adatot, pontos dátumot közölni. A hitegetésnek meg nem sok értelmét látjuk, hiszen ezzel előbb-utóbb a saját tekintélyünk járátánk le...

Habár az ügyféllel nem minden esetben könnyű szót érteni, a vb-titkár szavaiából az is kiderült, hogy a tanácsiak számára korántsem mellékes az állampolgárok véleménye. Akár a szervezet korszerűsítéséről, akár az ügyfélszolgálat javításáról esik szó, a jobbtól szándékú észrevételek minden esetben fontos segítséget jelentenek.

Erdélyi András

ÁLLÁSPONT

Önellenzés és rugalmasság

társai lényegretörően foglalják össze a maguk ügyfélszolgálati tapasztalatait. Az írás azért érdemel említést, mert a nem csekély szervezeti változást és változtatást szélesebben kezeli: a tanácsos dolgozóakra gyakorolt hatásáról sem feledkezik meg, s arról sem, hogy az új struktúrát miként fogadták az ügyfelek, az állampolgárok; eleinte mennyiben volt szokatlan nekik, s később hogyan barátkoztak meg vele. A tapasztalatok elemzése közepette nyilvánvalóvá vált, hogy bizonyos változtatások, módosítások elkerülhetetlenek. A többi között ezt olvashatjuk a cikkben: „Megállapítható, hogy a munkaügyi és a műszaki osztály legnagyobb ügyfélforgalmú szakembereinek bevonása nélkül nem lehet teljes az ügyfélszolgálati iroda tevékenysége.” Feltehető, hogy a közeljövőben ennek megfelelően bővítik majd Lentiben az ügy-

félszolgálati iroda szervezését és tevékenységi körét.

Nem kevésbé érdekes az sem, amit a pillanatnyilag hattagú szakembergárda közérzetével kapcsolatban papírra vetettek a városi tanács szakemberei. Erről ez áll a tanulmányban: „A leírás meggyorsítása érdekében, sajnos, a magnetofon használatát nem tudtuk általánossá tenni. Mind az ügyintézők, mind pedig a leírók idegenkednek tőle; ennek okát abban látjuk, hogy a begyakorlottságban nem jutottak el arra a fokra, amelyen már valóban gyorsabbak lennének az egyes munkafolyamatok...”

A tanácsai, ezen belül a szakigazgatási munka egyik lényeges kulcskérdése a rugalmasság, azaz a tanács jár el helyesen, amely képes a változtatásra, amelyik nem ragaszkodik mereven egy előre meghatározott szervezethez, vagy munkarendhez, hanem állandóan szembeállítja azt a gyakorlattal.

Meglehet, hogy az idézett példa nem túlságosan nagy horderejű. Véleményünk szerint azonban kétségtelenül jól érzékelteti az önellenzés fontosságát, ami a szakigazgatási munka korszerűsítésében nélkülözhetetlen. (k.)

Holnap halnap?

Évését tanulni kell - Az akváriumok üresek - Miért tűnt el a reklámondát?

A közelmúltban Sovány halászat címmel kétrészes riportot közzétünk. Irásunkban a haltenyésztők háza táján próbáltuk megutáni: fölrendíti-e az 1980. január elsején bevezetett szabad halat a halászatot, megtekinnek-e a boltok akváriumai? Kiderült: mindez nemcsak a tenyésztőkön, hanem a kereskedőkön is múlik. Most tehát a belkereskedelem háza tájára indulunk megutáni, miért tűnt el a reklámondát: „Holnap - halnap.”

Az idézett két szó telitalálata, méltó partnere a fülbeccsengő régenek: „Mondja marha, mért oly bús? Olcsóbb a ponty, mint a hús!” Olcsóbb a hal? Elképzelem: merthogy régmúlt időről van szó, a háziasszonyok szatyrait tárogó potykák, kecségék, csukák, süllők tömtek ki, a véres marha- és sertéshúsok helyett.

Am hagyjuk a régmúltat, a legendás hírű piacokat. Betérek a Rosenberg házaspár utcai csarnokba, Budapest V. kerületének egyszem hallelő helyére. A halbolt akváriumában tenyérnyi - másod, vagy harmad osztályú? - pontyok úszkálnak.

— Csak? — mutatok rájuk.
— Sajnos - válaszolja lehangoltan Demeter Sándorné, a csarnok vezető felügyelője. — Húsz esztendeje öregszem ezzel a házzal együtt, de akár hiszi, akár nem: ennyire kevés halat még soha nem kaptunk.

A terv elúszott

A magyarok hala a ponty. Aból lehet jó halászlét főzni, azt lehet ropogósra kirántani. Fájdalom, étkezési szokásaink ebben is egyhangúak. Persze, senki nem gondolja, hogy pontyból sokat eszünk, mert e korszerű, fehérjédús táplálékból csak a felét fogyasztjuk fejenként és évente annak a mennyiségnek, amennyit a környező országok lakói megesznek.

— Dehogyan csak a pontyról beszélnek - így Demeterné -, hiszen amúrból, vagy busából sem kaptunk eleget, pedig azokat a kedves vevőink nem nagyon szeretik. Am, ha ponty nincs, a busa is jó...

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium szakvezetői azt tervezték: az ötödik ötéves tervidőszakban másfélszerezésre növekszik majd gazdaságainkban a haltermelés. Ez a terv elúszott - mondhatjuk stilszerűen -, azért is, mert két esztendőben - 1978-ban és az idén - az átlagosnál sokkal kevesebb meleg nap volt. A hidegben kopolyásaink gyarapodókészsége csökken, étvágyuk sem olyan, mint fényes napsütésben.

Igy beszél erről dr. Harcsár István, a Halértékesítő Vállalat igazgatója:

— A másfélszeres növekedés túlzottan nagy lépés lett volna, mégis igyekeztünk fölkészülni a roppant mennyiségű áru vételére, eladására.

A vállalat gyakorlott az ilyen jellegű fölkészülésben, hiszen a

növényevőhal-honosítás, amely a hatvanas évek elején kezdődött, 1972-re „beért”. Akkor 380 tonnányit, 1973-ban már ezer tonnánál is több növényevő halat irányítottak a kereskedelembé.

— Akkoriban több, mint egymillió forintot költöttünk reklám-

technológiát kidolgozó Halértéseket, akik hetek alatt megoldották a hal mélyhűtését, csomagolását, szállítását. Fontos lépés volt ez, hiszen sokkal több halat dolgozunk föl, mint amennyit megesszünk.

Az elmúlt tíz esztendőben nem nőtt a tengeri halászat, a kereskedők tehát az édesviziek felé fordultak, s ez számunkra kedvező. A hal ugyanúgy keresett cikk a világpiacon, mint a Hold utcai csarnokban... A hazai igények kielégítése érdekében a szakemberek úgy látták jónak, hogy szabályozzák a pontykitvételt: évente csak 2500 tonnányi indulhat határainkon túlra.

— Az idén talán még kevesebb - teszi hozzá dr. Harcsár István -, mivel éppen az ünnepi halellátás érdekében több gazdaság lemondta az exportszállítást. Már befejeztük Százhalombattán 260 tonna halat tároltunk, ahonnan már szállítjuk a pontyokat Budapest piacaira.

— És a*vidékiekre?

— Nem vagyunk „egyeduralkodók”, a halgazdaságok is árusítanak.

— Önök 12 százalékos haszonkulccsal dolgoznak. Ha a gazdaság maga adja el a halat, ez a pénz a zsebében marad.

— Igaz, csak szeretném tudni, hol adja el, hiszen az akváriumok az év nagy részében üresek. A termelőik és a kereskedők véleménye eltér: mi mindig kevesebb halat látunk, mint ők. Ami a haszonkulcsot illeti: mi jelentős hal-szállító-vagonparkot, gépkocsikat tartunk fenn, s 35 boltunk van. Arról sem feledkezhetünk meg, hogy 10-20 kilogrammos szállítmányokat is el kell vinnünk a boltokba, a vendéglőkbe.

— A bukás oka étkezési szokásainkban keresendő?

— Abban is. Nálunk nem szoktatják hozzá a gyermekeket a halhoz, pedig kis korban, az óvodában tanácsos elkezdni a fogyasztását.

(A Gyermekekélelmezési Vállalat igazgatója, dr. Ferenci György röviden tájékoztatót: — Naponta 175 ezer gyermekre főzünk. Havonta egyszer kapnak tíz-tíz deka százkalás tonnhalat. Azért csak egyszer, mert drága... A halevést szerintem otthon tanácsos megtanulni, ahol a gyermekek számára nem jelent életveszélyes attrakciót a rántott hal elfogyasztása.)

Keresett áru

— A konzervek talán még ma is kaphatók, leértékelve - folytatja dr. Harcsár István. — Mi pedig kilincselni kezdünk a Külkereskedelmi Minisztériumban, ahol végül is megtalálták a növényevő hal értékesítésének receptjét.

— Tehát export?

— Teljes mennyiségben.

A fagyasztott hal keresett cikk a Közép-Keleten. Dicséret illeti a

Halért hazai forgalma az utóbbi években visszaesett. Ma feleannyi halat sem árusítanak, mint öt esztendeje. A haszonkulcs miatt alakult ez így? Lehetséges, hiszen a korábbi cikksorozatunk nyilatkozó elmondta: a szabad ár bevezetése óta gazdaságosabb ez az ágazat. Érthető, ha a halgazdaságok arra törekcsenek, hogy minden „halpénz” a zsebébe vándoroljon.

A Halért igazgatója szerint siralmasan kevés ponty jutott az idén a hazai piacokra. A gazdaságok exporttermelésre törekcsenek, ezért az idén 6000 tonna helyett csak 4600 tonnányi ponty hazai szállítására kötöttek szerződést.

Ami a Halért nem kapott meg itthon, megvette külföldön: 1974-ben 2600 tonna, 1979-ben 4200 tonna, 1980-ban pedig 4700 tonna halat importált. Ez a növekedés nem a választékot bővíti, hanem az igényeket elégíti ki; nincs elég hazai, ezért is kerül a tengeri hal a pultra.

— A halpénz? — teszi hozzá dr. Harcsár István. — A haszonkulcs miatt alakult ez így? Lehetséges, hiszen a korábbi cikksorozatunk nyilatkozó elmondta: a szabad ár bevezetése óta gazdaságosabb ez az ágazat. Érthető, ha a halgazdaságok arra törekcsenek, hogy minden „halpénz” a zsebébe vándoroljon.

A Halért igazgatója szerint siralmasan kevés ponty jutott az idén a hazai piacokra. A gazdaságok exporttermelésre törekcsenek, ezért az idén 6000 tonna helyett csak 4600 tonnányi ponty hazai szállítására kötöttek szerződést.

Ami a Halért nem kapott meg itthon, megvette külföldön: 1974-ben 2600 tonna, 1979-ben 4200 tonna, 1980-ban pedig 4700 tonna halat importált. Ez a növekedés nem a választékot bővíti, hanem az igényeket elégíti ki; nincs elég hazai, ezért is kerül a tengeri hal a pultra.

Szabadár és halpénz

A Halért hazai forgalma az utóbbi években visszaesett. Ma feleannyi halat sem árusítanak, mint öt esztendeje. A haszonkulcs miatt alakult ez így? Lehetséges, hiszen a korábbi cikksorozatunk nyilatkozó elmondta: a szabad ár bevezetése óta gazdaságosabb ez az ágazat. Érthető, ha a halgazdaságok arra törekcsenek, hogy minden „halpénz” a zsebébe vándoroljon.

A Halért igazgatója szerint siralmasan kevés ponty jutott az idén a hazai piacokra. A gazdaságok exporttermelésre törekcsenek, ezért az idén 6000 tonna helyett csak 4600 tonnányi ponty hazai szállítására kötöttek szerződést.

Ami a Halért nem kapott meg itthon, megvette külföldön: 1974-ben 2600 tonna, 1979-ben 4200 tonna, 1980-ban pedig 4700 tonna halat importált. Ez a növekedés nem a választékot bővíti, hanem az igényeket elégíti ki; nincs elég hazai, ezért is kerül a tengeri hal a pultra.

Vödrös Attila

Európai energetika

Vezetékházasság

Az elmúlt években több nemzetközi gazdasági fórumon került szóba a kelet-nyugati energetikai együttműködés lehetősége és szükségessége. Minden jel arra mutat, hogy évtizedünk első felének legnagyobb kelet-nyugati gazdasági együttműködése az energiaszektorban valósul meg, hiszen mind az európai szocialista, mind pedig a nyugat-európai tőkés államok számára ésszerű ez a kooperáció.

A „kék arany” ára

A kőolaj árának állandó emelkedése „földrétkelte” a kék aranyat nevezett földgázt. Nyugat-Európa 1979-ben 221 milliárd köbméter földgázt használt fel, ennek a mennyiségnek mindössze 40 százaléka származott „hazai” termelésből. A közép- és hosszú távú energiaprogramok kiemelt jelentőséget szánnak a földgáznak kontinensünk nyugati felén is, s az energiateljesítmény mérlegében aránya rövidesen eléri a 20 százalékat. A földgázbehozatal egy része a Szovjetunióból származik: jelenleg az NSZK évente 12, Olaszország 7, Franciaország 4, Ausztria pedig 2,5 milliárd köbméter földgázt importál a Szovjetunióból. (A Szovjetunió rendelkezik a világ legnagyobb földgázkészletével. Az eddig föltárt gázincs 2576 milliárd köbméter, a világ teljes ismert földgázkészletének 35 százaléka.)

Az orenburgi területről Csehszlovákián keresztül érkezik a földgáz az NSZK-ba, s innen folytatja tovább útját - ugyan-csak vezetéken - a többi importáló országba. Egy vezeték tehát már összeköti Kelet és Nyugat földgázrendszerét.

Előrehaladott tárgyalások folynak egy újabb, nagyobb teljesítményű vezetékrendszer megépítéséről, amely a tervek szerint 1984-ben már üzemelni fog. A Szovjetunió egy évvel ezelőtt bejelentette, hogy 1984-től hajlandó további évi 40 milliárd köbméter földgázt szállítani Nyugat-Európának 20 esztendőn keresztül. Az ajánlat igen kedvező fogadtatásra talált, hiszen Nyugat-Európa számára elengedhetetlenül szükséges a földgázbehozatal fokozása. Az importőr országok tudják, hogy a Szovjetunió megbízható, pontosan szállító partner, tehát a hosszú távú megállapodásból kölcsönös előnyök származnak.

A tervek szerint hamarosan megkezdődik egy új, ötezer kilométer hosszú földgázvezeték építése, amely a nyugat-szibériai Jamal-félsziget gázát szállítja majd Nyugat-Európába. (A Jamal-félsziget a tyumeni körzet északi részén fekszik, földgázlelőhelyei igen gazdagok.)

Az évi 40 milliárd köbméter gázra sok a vevő. Az NSZK további 12 milliárd köbmétert szándékozik importálni a Szovjetunióból, s jelentős mennyiségű földgázra tart igényt Ausztria, Olaszország, Franciaország, Belgium és Hollandia. Hollandia például évente 5 milliárd köbméterrel szeretne részesedni, s ez azért is figyelemre méltó, mert az ország 1978-ban még a tőkés világ második legnagyobb földgáztermelője volt.

(A tervezett, évi összesen 24 milliárd köbméteres exporttal a Szovjetunió részesedése a nyugat-európai földgázfogyasztásban elérné majd a 33 százalékat.)

Hitelkonzorcium

Az új vezeték megépítése gazdaságosabb üzleti konstrukció keretében történik. Húsz nyugat-európai bankból álló konzorcium - vezetője a Deutsche Bank AG - mintegy 10 milliárd márka értékű hitel folyósítását tervezi a Szovjetunióknak az üzlet finanszírozására. A hitelt a Szovjetunió földgáz szállításával törleszti. Jelentős megrendelésre számítanak az építkezéssel kapcsolatban a nyugat-európai cégek. A tervek szerint a Mannesmann szállítja majd a teljes csővezeték, az AEG a kompresszorokat gyártja

majd együtt a Salzgitterrel. Konzorciumot alkotnak a szovjet földgáz nyugat-európai importálói is az NSZK-beli Ruhrgas cég vezetésével. Az egyesülés tagjai az egyes nemzeti gázimportőr vállalatok.

Jelenleg a megállapodás utolsó simításai folynak. Jól jellemzi az ügy jelentőségét, hogy a tárgyalás tényét még a szerződés megszületése előtt mind Moszkvában, mind pedig Bonnban nyilvánosságra hozták. Kétségtelen, hogy a megállapodás létrejötte a kelet-nyugati gazdasági együttműködés fontos állomása lesz.

A földgázcső-ügylet mellett tárgyalások folynak a keleti és a nyugati villamosenergetikai rendszer összekapcsolásáról is. Az európai áramhálózat központja és legfontosabb tranzitor-szága Ausztria lenne. A KGST-országok a megépítendő 380 kilométeres távvezetéken éjszaka szállítanak majd a tervek szerint Ausztriába és a többi nyugat-európai államba áramot, onnan pedig csúcsidőben érkezne a cse-reáram. Az áramcsere révén lehetőség nyílik az eltérő csúcsterhelési időszakok kiegyensúlyozott áramellátására, valamint a felesleg „levezetésére”.

Ausztria: áramtranzit

A két áramhálózat összekapcsolását az évtized közepére tervezik, s Nyugat-Európában már most számottevő az érdeklődés a „KGST-áram” iránt. (Magyarország és Ausztria már több éve cserél a kölcsönös előnyök alapján villanyáramot. Nyáron az osztrák partner továbbit áramot hazánkba, októbertől márciusig pedig éjszánkánként és hétvégeken a magyar felesleg egy része vándorol át a szomszédos országba. Az éves kétoldalú áramforgalom meghaladja a 450 millió kilowattórát.)

Immár hagyományos a kelet-nyugati együttműködés az olaj- és a szénágazatban. Az olaj esetében elsősorban szovjet exportról van szó. A „fekete aranyat” a nyugat-európai országok évente növekvő mennyiségben vásárolják a Szovjetuniótól, s a szállított mennyiség egy része a Barátság-vezeték Nyugatra meghosszabbított ágán jut el Ausztriába, az NSZK-ba, Olaszországba stb.

A „szénkapcsolat” legfőbb vásárlója Ausztria. Az import 80 százaléka szocialista országokból származik. 1980-ban Ausztria Lengyelországtól 1,25, Csehszlovákiától 1,15 millió, a Szovjetuniótól pedig 750 ezer tonna szénét vásárolt. Nemrégiben 20 évre szóló megállapodást kötött Lengyelországgal évi 1,5 millió tonna szén vásárlásáról. Az NSZK is fontos vásárlója a lengyel szénnek: a nemrégiben aláírt 1,2 milliárd márkás hitelből 400 milliót a bányászat fejlesztésére fordítanak, s a berendezések egy jelentős részét a hitelkonstrukció keretében nyugat-európai cégek szállítják.

A kelet-nyugati energetikai együttműködés legjobb példája Ausztria. Nyugati szomszédunk teljes energia-behozatalának 40 százaléka - mintegy 16-17 milliárd schilling értékben - a szocialista országokból származik, s ez az arány a jövőben várhatóan növekedni fog. Az osztrák példa is jól bizonyítja, hogy a mai energiánséges időkben szükséges az európai méretű együttműködés az energetikában, mind a szállítók, mind a fejlettebb kooperáció formájában. Ma már nem tűnik utópiának az európai energiaszforások felhasználásának ésszerű megosztása, a különböző vezetékrendszerek egyesítése a hatékony energiagazdálkodás érdekében.

Gonda György - Szentgáli Péter

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A norvég recept

A norvég ipari termelés növekedésének üteme a korábbi átlagosan évi 5 százalékról az idén 1,3 százalékra csökkent. A norvég gyáriparosok szövetsége szerint lehetséges, hogy a jövő évben a növekedés aránya nem fogja meghaladni az 1 százalékot, ezért azt ajánlja, hogy az egyre növekvő olajbevételekből mind nagyobb részt fordítsanak tőkeexportra. A norvég ipar versenyképességének fokozása érdekében a kormány a múlt héten általános adócsökkentést javasolt. E szerint 1981-ben 450 millió, 1982-ben pedig 1,5 milliárd norvég koronával csökkenne az ipar adóízüzetési kötelezettsége. Az ipari beruházások fellendítésére a kormány javaslatot tervez a beruházási adónak 13-ról 10 százalékra történő mérséklésére.

Aranylőhely Ghanában

Ghanában újabb jelentős aranylőhelyet fedeztek fel. Az értékes nemesfém kitermelése 1981-ben kezdődik meg - közölte az ország alelnöke.

Drágult a repülőjegy Ausztriában

Az Austrian Airlines (AUA) 10 százalékkal emelte a belföldi légi közlekedés díjszabását. Az osztrák hatóságok nemrégiben emelték a vasúti közlekedés, a távolsági autóbuszok és a taxik viteldíját.

Száznegyvenmillióra gyarapodott Indonézia lakossága

Indonézia lakosainak száma elérte a 140 milliót - közölte A. Machmud vezérőrnagy, belügyminiszter. Indonéziában a népesség éves növekedési üteme 2,3 százalék.

Műanyag késztermékek

Harmonikaajtó

Továbbfejleszteti feldolgozókapacitását a kazincbarcikai Borsodi Vegyi Kombinat. Jelenleg a műanyag késztermékek jelentős hányadát külföldről hozzuk be, ezért a gyár elsősorban az importból származó műanyag cikkek hazai gyártását szorgalmazza. Jelenleg évente száznegyven ezer tonna PVC-port termelnek Kazincbarcikán, ebből huszonháromezer tonnát dolgoznak fel késztermékké.

Az 1982-ig tartó program első ütemében az idén két ablakprofilgyártó gépsort telepítettek, s megkezdtek a harmonikaajtók gyártását. Jövőre kezdődik a fejlesztés második szakasza; megkezdik a csomagolófóliák, a ragasztópánt alapanyagául szolgáló fólia és a nyújtható fólia készítését.

Az ellátástól a cigánycsaládok sorsáig

Levelek hetven településre

Két éve, hogy Barcs város lett. Akkor, a zászlódíszbe öltözött főútcán sok emberrel beszélgettem. Többségük tiszta szívből örült, de szép számmal akadtak a kákán is csomót keresők, akik nem rosszindulattal, hanem csak pesszimistán sorolták a „mi minden nincs még” listáját. Barcs mai vendége azonban már nemcsak nézni jöhet a fiatal városba, hanem látni is. Mire jutott ilyen rövid idő alatt a város? — már ami a fejlődés két lényeges területét illeti.

Az egyik legnagyobb gondot — és az első munkaprogramot — a kereskedelmi ellátás, a szolgáltatás, valamint az idegenforgalom adósságainak törlesztése jelentette. Öröm leírni, hogy *tíz új üzlettel*, egy — szinte hivalkodóan szép — szolgáltatóházzal, olcsó és mégis színvonalas szállóval gyarapodott Barcs.

Postamunka

Dr. Németh Jenő tanácselnök meséli:

— Öt évvel ezelőtt *hetven nagyközség és kisváros* vezetőit, szakembereit kerestük meg levélben. Arra kértük őket, írják meg nekünk *szolgáltatási* módszereiket: mit, hogyan, milyen szervezetben, milyen ráfordítással csináltak? *Ötvenöt választ* kaptunk és mindenkitől tanulni akartunk. Sok helyre *magunk mentünk* el személyesen, megnéztük, hogy mit lehetne átvenni tőlük. Lehet, hogy akkor néhányan megmosolyogtak bennünket, de ma már meggyőződéssel mondom: *érdemes és nagyon tanulságos volt körülnézni!*

Barcson jelenleg százhusz kispáros és kereskedő áll a lakosság rendelkezésére. Az UNITECH szövetkezet szervizének nemcsak a szomszédos járásközségekben, hanem a megyehatáron túl is híre van. Jól vizsgázott és beváltotta a hozzá fűzött reményeket a kétszáz személyes kemping is. (Bizonyára ennek is köszönhető, hogy a strand négy medencéje ezen a nyáron már több mint 100 ezer vendéget fogadott.) A négy millió forintos költséggel épített *új szolgáltatóháza* nemcsak a Dráva Ipari Szövetkezet büszké. Itt valóban jó körülmények közé került a női és férfi fodrászat, s van női és férfi méretes szabóság, illetve szalon is. A technológiát az OKISZ labor készítette és a tíz varrógépen minden igény kielégítésére képes szakmunkások dolgoznak.

Tucatnyi példát lehetne sorolni még, de talán elég, ha kettőt idézek. A Szigetvári Cipőgyár olyan *mintaboltot* nyitott itt, amire még talán a szigetváriak is irigykedhetnek; a Vörös Csillag Termelőszövetkezet *mintaboltjában* pedig 18-féle hentesáruból válogathat a vásárló, van végre krumplis kenyér, két szakács készíti a hidegtalakat és a vendég tiszta asztaloknál frissen sült grillcsirkét is ehet.

Mi lett a tehetetlélből?

S most váltsunk témát.

Az egészen kíméletlenül fogalmazók nem is olyan régen még ezt mondták: Barcs nyakában *szinte mázsás tehetetlél a cigányság*. Egyszerűen elképzelhetetlen — magyarázták —, hogyan mehet ott előre a székér, ahol *minden tízedik ember hátrafelé* húzza. Magam is tanúja voltam annak, hogy tizenhét évvel ezelőtt milyen keservesen épült fel az *első cigánycsalád* új háza. Ami azonban azóta, s főként az utóbbi években történt, szinte hihetetlen.

Éppen ezért mellőzöm a jelzőket és a számokat. Csak a tényeket és a véleményeket idézem.

Tasnádi Ferenc vasúti főpályamester:

— Itt élek, ide köt minden, itt születtem, de ha nem a tulajdon szememmel látom, magam sem hiszem. Ma már csak *mutatóban* van néhány putri. Csonka Ádám vonalbejáró például harminc éve munkatársam. Olyan családi háza van, hogy a *főútcán is díszre lehetne a sornak*...

Mayer György tanár, a pályaválasztási munkaközösség vezetője:

— A munka a titka mindennek. Az, hogy a *munkaképes korú cigányfiúk 92,5 százaléka állandó munkaviszonyban áll*; hogy a lányok és fiatalasszonyok 58,6 százaléka is dolgozik. Aki ezt is odateszi a mérlegre, az igazán tudja értékelni, hogy itt Barcson *mi már miért nem beszélünk cigánysorról*. Húsz éve tanítok itt és a többi pedagógussal együtt nagyon örülök annak, hogy az utóbbi néhány évben *huszonkét gyerekközből* lett szakmunkás; hogy idén már húsz anya hordja bölcsődébe a gyerekeit, s ötvennyolc óvodásunk van. Ha lassan is, de egészen biztosan *beérik a vetésünk*. Most szeptemberben már 57 szakmunkástanuló szerződtek a gyárak és üzemek, öt gyerekközből pedig szakközépiskolás lett.

Szabó János, az egyik üzem barcsi gyáregységének nyugdíjas igazgatója — aki korábban társadalmi munkában nagyközségi tanácselnök-helyettes volt —, tiszteletbeli cigányvajda.

— Nálunk a *fűrészüzemben* dolgoztak és dolgoznak a legtöbben közülük. Kétszáz férfi és nő kapott itt munkalehetőséget. *Türellem és emberség kell a cigányság sorsának megértéséhez és segítéséhez*. Tudom, hogy ez a kettő fog el a leghamarabb, de nézzünk csak magunkba, legyünk tárgyilagosak: nem lehet igazán jó vezető, akinek nincs türelme, szíve, meg esze ehhez a nagyon is göröngyös folyamathoz.

Dankó Pistától az Új Életig

Bokor József szobafestő, a fenn tartási üzem szocialista brigádvezetője belülről érzékelteti a társadalmi felismerkedés hétköznapi folyamatát.

— Hátan voltunk testvérek, a sorban én a negyedik. *Mind a hatan családiról tulajdonosok vagyunk*. Itt Barcson, az én közvetlen főnököm, *Kollárovcis Lajos* műszaki csoportvezető foglalkozik a cigánylakások építésével. Mivel tanácstagnak választottak az enyémet, a főnökkel számoltam össze a választás előtt, hogy *eddig 140 cigánycsalád épített házat*. Húsz putrink van még. Ebből, tízben olyan öregek laknak, akiknek korábban még nem volt, ma pedig már nincs lehetőségük a munkára, a másik tízben meg olyanok, akik *ma még vándormadarak és a kocsmákba hordják a fizetésüket*. Ez is tény, ez is része az igazságnak.

Hét új utca kapott eddig nevet. Ilyeneket: *Dankó Pista, Arany János, Segesvár, Szegfű, Kinizsi Pál, Gyöngyvirág és Új Élet*. Mind a hétben ott van a föld alatt a *törpevízmű* vezetéke, három utcában betonút van, háromban pedig betonjárda. És itt már nem számít csodának az sem, hogy Bokor Jóska, a fiatal tanácsag, saját autójával jár a munkahelyére. Rajta kívül eddig hárman vettek kocsit, de tőle tudom, hogy újabb öt családban erre gyűjtenek.

Németh Sándor

Testület, szakigazgatás, önállóság

Két ötéves terv határán

Írta: dr. Szabó Antal, a Tolna megyei Tanács elnöke

Az országgyűlés most véget ért téli ülészakán sok szó esett a gazdálkodás új követelményeiről, ezen belül természetesen a tanácsai gazdálkodás feladatairól, lehetőségeiről, nem utolsósorban a terv megvalósításáról, a jó célok meghatározásáról. Ami országosan érvényes, nagyjából egy-egy országrészre, megyére is vonatkoztatható, ugyanakkor azonban rendkívül fontos a helyi sajátosságok mérlegelése, az ennek megfelelő tervkoncepciók kialakítása. Ezért tarthat számot érdeklődésre egy-egy megyei vezető írása; a központi célok megyei megközelítéséért, a helyi erőforrások kiaknázásának módszereit, egyáltalán: a tegnapi tapasztalatok összegezéséért, valamint a fejlődés irányának megfogalmazásáért.

Az elmúlt öt esztendőben a tanácsok általában teljesítettek azokat a főbb célokat és alapvető feladatokat, amelyek reájuk hárultak. Ezt a párt XII. kongresszusa is elismerte, de ugyanezt éreztük az országgyűlési képviselők és a tanácsok jelölő gyűlésein, majd a választások alkalmából megnyilvánuló bizalomból.

Az V. ötéves terv során bekövetkezett társadalmi-gazdasági fejlődést Tolna megyében is több minden tükrözi. A három egyedi nagyberuházás közül befejeződött a *Simontornyai Bőrgyár* — csaknem félmilliárd forintos, főként rekonsztrukciós — fejlesztése. Megkezdődött a *Szekszárdi Húskombinat* próbatüzemlése, s a folyamatos termelés megindulása 1981. év végére várható. Jó ütemben halad az ország legnagyobb és minden bizonnyal legbonyolultabb beruházása, a *Paksi Atomerőmű* építése.

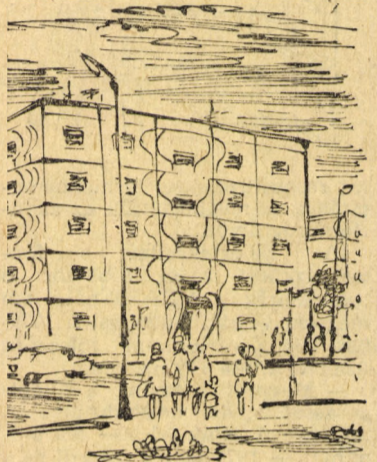
Az önkéntesség számláján

A tervszerű terület- és településfejlesztési tevékenységnek köszönhető, hogy a magunk mögött hagyott időszakban két településünket is — *Bonyhádot és Paksot* — városi nyilvánította az Elnöki Tanács. Tolna megye 266 ezer lakosának *33,4 százaléka már most városi*, és sokat tettünk azért, hogy *Tamási nagyközség* is városi rangra emelkedhessen. Településhálózatunk ezzel tulajdonképpen *kialakultnak* tekinthető.

Megyénk tanácsai a tervidőszakban 2,7 milliárd forintot használtak fel különböző fejlesztési célokra, amelyek mindegyike a *lakosság jobb ellátását, életkörülményeinek javítását* szolgálta.

Öt év alatt közel *tízezer lakás* épült, ennek 63 százaléka magán-erőből. Ezenkívül *kétezer óvodai*

helyet gyarapodott a megyénk, ami jelentős fejlődés a korábbi helyzethez képest. Az alsófokú oktatás területén gyakorlatilag *befejeződött a körzetesítés és ezzel teljessé vált a tanulók szak-*

rendszerű oktatásban való részvétele. Tovább javultak a szakmunkaképzés feltételei is. A tervekkel összhangban fejlődött az egészségügyi ellátottság, bővült az üzlethálózat, újabb üdülő- és pihenőterületeket alakítottunk ki, illetve a meglévőket korszerűsítettük, bővítettük. Településeinkben új közművelődési intézmények, utak, áruházak és telefonközpontok létesültek.

Ez a nagyarányú fejlődés persze elképzelhetetlen lett volna széles körű *társadalmi összefogás* nélkül. Szerencsére a lakosság, a gazdasági és egyéb szervek, intézmények mindentől *készszéves segítőtársai voltak a tanácsoknak*, a közérdekű feladatok megvalósításában. E tekintetben bizonyára sokat mond, hogy az 1976. évi 229 forintról 1979-re 554 forintra nőtt az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke. Az V. ötéves tervidőszakban ez összesen *600 millió forint többletértéket* jelentett, ami a tanácsok fejlesztési lehető-

ségeinek mintegy egyötöde. Ebből épülhettek *terven felül* iskolák, óvodák, utak, járdák, játszótérek és sportudvarok.

Megyei munkaprogram

A fejlődést nagy mértékben elősegítette a tanács *testületek* javuló, egyre színvonalasabb működése, a hivatali apparátus *szakszerűbb, tervszerűbb és gyors* munkája. Szorosabbá vált és szélesedett kapcsolatuk a lakossággal. Fokozódik a tanácsok *gazdaságirányító* tevékenysége, javult az intézmények irányítása, elsősorban a művelődésügy és az egészségügy területén végrehajtott *integráció*, valamint a legkedvezőbb intézményméretek kialakítása révén.

A XII. pártkongresszus az elismerő értékelés mellett az elkövetkező időszak főbb feladatait is meghatározta társadalmi-gazdasági életünk valamennyi területére. Ami ebből a tanácsokra tartozik, azt ötéves munkaprogramba rögzítettük, figyelembe véve a VI. ötéves terv irányelveit, a jelölőgyűléseken és a falugyűléseken szóvá tett gondokat, életrevaló javaslatokat.

Programunk kiemelkedő pontja a *lakáshiány mérséklése*, a községekben pedig a korszerű *társascsaládi ház* építés segítése. A kiemelt településeken *az általános iskolai tanteremfejlesztésre*, az egészségügyileg veszélyeztetett helyeken a *jó ivóvíz* biztosítására helyeztük a hangsúlyt. Ezenkívül célul tűztük a *már meglévő intézményhálózat ellátóképeségének* a növelését. Mindennek természetesen párosulnia kell a *testületi és a hatósági munka* színvonalának javulásával, a helyi tanácsok *önállóságának és kezdeményező-készségének* kibontakozásával.

Amire építhetünk

Tudatában vagyunk annak, hogy a fejlődés folyamatában most olyan időszak következik, amelyben a követelmények sokkal erélyesebbek lesznek, különösen a gazdasági életben. Eredményeink azonban bizakodóvá tesznek bennünket. Meggyőződésünk, hogy a *megye lakosságának összefogásával, a tanács testületek és szakigazgatási szervek összhangolt munkájával* a VI. ötéves tervben meghatározott célokat is maradéktalan megvalósíthatjuk.

ALLASPONT

Mihez adunk ötleteket?

például egynemely állampolgár *lakásmanipulációs* mesterkedéseit... Mindjárt példát is mondtak ehhez a kételyhez: a közelmúltban lapunk bő terjedelemben foglalkozott azzal, hogy egy-két ügyeskedő, *mi-ként játszotta ki a törvényes előírásokat*, hivatalos rendelkezéseket. Ugyanakkor hozzá is tették: nemcsak az a baj, hogy ezáltal szinte „ötleteket” adunk a törvényértékezéshez, hanem az is, hogy a tanácsok keze lényegében kötve van.

Szó sincs arról, hogy értetlenül állnánk a marcaliak gondjával szemben, ám nem is értetünk egyet vele! Bármily rokonszenves, bármennyire is érthető a megfogalmazott aggodalom, nekünk a jövőben is *kötelességünk közreadni a tanulságot* kínáló ügyeket. Még akkor is, ha azok — a marcaliak sajátos értelmezésében — „módszertani ajánlásként” is

értelmezhetők; akkor is, ha az ügyeskedők, a törvényes rendelkezéseket kijátszók példájából esetleg mások is ellesnek néhány „fogást”... Semmiképpen sem tekinthető azonban megoldásnak az ilyen ügyek elhallgatása. Még kevésbé vádolható a sajtó, a rádió, a televízió a törvénytelen-ség sajátos propagálásával, ha megírja az ilyen eseteket. Mi két okból is hiszünk ezek szükségességében. Az egyik: a jogalkalmazók — ebben az esetben a tanácsok — *maguk is tanulhatnak* minden ilyen esetből. A másik: hiszünk abban, hogy a rendelkezések kijátszásának példátára a jogalkotókat is előbb-utóbb arra a belátásra bírja, hogy *változtassanak a kijátszható* rendelkezéseket. Olyannyira, hogy azok ne legyenek alkalmasak semmiféle visszaélésre. Persze, tudjuk, hogy ehhez idő kell, sok-sok gyakorlati tapasztalatra is szükség van. Például olyan gyakorlati tapasztalatokra, amelyeket — a többi között — a sajtó is feltár, megír, közread. Legyenek azok akár kedvezőek, akár kedvezőtlenek.

F. P.